

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 11. aprila 1986 - Leto XXXVIII. - Štev. 8. - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 500 lir

17. kongres KPI v Firencah

Enotnost levice in vseh naprednih sil za globoko preosnovno italijanske družbe

Politično poročilo tovariša Alessandra Natte:
«Programska vlada namesto sedanje programske praznine»

Ko zaključujemo urejanje te številke «Dela» se naš partijski kongres v Firencah še ni zaključil. V teku je živahna razprava o Nattovem poročilu, o tezah in popravkih, o predlaganem programu za soočanje, o možnosti oblikovanja programske vlade, oziroma programu KPI v opoziciji.

Vendar ni nobenega dvoma, da se bo kongres zaključil v vzdušju neformalne enotnosti, z novim navdušenjem in spoznanjem o nujnosti korenitih političnih

Stojan Spetič

sprememb. Kajti Italija potrebuje, prej ko slej, alternativo demokratičnih in reformističnih sil. V trenutku, ko se nadaljuje preverjanje odnosa med strankami vladne koalicije, ki temelji na nenehnem pričkanju in programskih nesoglasjih, je naš tajnik Natta s kongresne tribune povedal, kaj je Italiji potrebno:

združitev vseh naprednih, demokratičnih, reformističnih sil, ki so trenutno v vladi in v opoziciji.

Mnogi so se v teh dneh razpisali o domnevni krizi komunistične partije v Italiji, najbrž zato, da bi zamažali pred resnično krizo centrizma pod Craxijevim vodstvom in De Mitovo taktirko, ki ni več kos trenutnim problemom italijanske družbe, čeprav so sedaj pogoji gospodarjenja nekoliko boljši, predvsem zaradi nizke cene energije in surovin. Toda prav ob tem vprašanju bruhne na dan ključno protislovje reformističnih in konzervativnih sil. Po eni strani zahtevajo podjetniki, naj se preko tržnih mehanizmov omogoči več dobička in torej spodbudi razvoj kapitalističnega sistema, po drugi pa reformistične sile opozarjajo na nujnost družbene pravičnosti in torej na potrebo krepkega posega v akumulacijske procese, da se zagotovi nujne investicije in ustvari potrebna delovna mesta. Brezposelnost in nerazvitost sta namreč danes prvi tarči reformizma, prave politične sanacije, ki mora biti tudi moralnega značaja. Primer množičnih zastupitev je namreč, konec koncev, tudi dokaz, kako globoko je padla etika neke vladne politike in kako globoko je padla neka gospodarska moralna. V družbi, kjer je politična korupcija nekaj razumljivega, je tudi gospodarski zločin sprejemljiv! Od tod, torej, klic k spremembam s kongresne tribune.

Kronika kongresa je več ali manj znana, vendar je prav, da jo na kratko ob-

Vloga Slovencev v KPI

Poseg tov. Miloša Budina na 17. kongresu KPI v Firencah

Drugi dan kongresne razprave je v popoldanskem zasedanju zadonela v florentinski športni palači tudi slovenska beseda. Izrekel jo je predsednik slovenske komisije KPI v Furlaniji - Julijski krajini tov. Miloš Budin. Ni bilo prvič, saj so pred njim, na drugih kongresih, podobno govorili tudi drugi slovenski delegati iz naših krajev.

Tov. Budin je kongres pozdravil v jeziku naše narodne skupnosti, obenem pa je z kongresne tribune izrekel pozdrav vsem Slovincem v Italiji, ki se borijo za svojo enakopravnost.

V nadaljevanju svojega posega je Miloš Budin omenil nedavni obisk partijskega tajnika Natte v Beogradu, ko je

poudaril, kako je «škandalozno», da Italija doslej ni poskrbela za zaščito slovenske narodne manjšine, kot je že poskrbela za francosko govoreče prebivalstvo v Dolini Aoste in Nemce na Južnem Tirolskem.

Zaščita manjšin je demokratično načelo, je poudaril tov. Budin, kajti ohranjanje in razvoj specifične manjšinske kulture spadata v okvir temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Za pripadnika manjšine ni svobode, ni demokracije, če mu država ne jamči izražanje svoje specifične biti. To je torej dolžnost demokratične države in Slovenci v Italiji si pričakujejo, da jih bo republika ven-

(nadaljevanje na 3. strani)

**KPI SODOBNA REFORMATORSKA PARTIJA:
PROGRAM ALTERNATIVE ZA ITALIJO IN EVROPO**

Enotnost

(nadaljevanje)

novimo. V florentski športni palači je v sredo dopoldne prvi spregovoril senator Bufalini, predsednik centralne kontrolne komisije KPI. Počastil je spomin umrlih komunistov in predvsem nepozabnega Enrica Berlinguerja. O njem je pozneje dalj časa govoril tudi Natta. Bufalini se je zatem spomnil tudi drugih umrlih komunističnih voditeljev in med njimi tudi Vittoria Vidalija.

Sledili so pozdravi. V imenu evropskega parlamenta je kongres KPI pozdravil njegov predsednik Pflimlin. Druge delegacije niso spregovorile z odra, pač pa so delegatom razdelili njihove pozdrave v pisni obliki. Ne gre, kot so nekateri trdili, za »zapiranje« kongresa, saj je bila ta praksa uveljavljena že v preteklosti, pač pa za nujnost, da se niti ene minute ne odvzame demokratični razpravi med delegati.

Tem je spregovoril s svojim poročilom tov. Natta. Gre za poročilo, ki je trajalo nekaj ur in v katerem se je Natta dotaknil ključnih vprašanj sedanosti, oziroma treh temeljnih problemov - notranje politike, mednarodnega položaja in partijskih problemov.

V osnovi poročila je cilj našega delo-

vanja: demokratična alternativa vseh reformističnih sil. Ta alternativa ni laična, niti antiklerikalna, saj se komunisti zavedamo napredne vloge, ki jo lahko odigravajo kristjani, kakor tudi konzervativne podrejenosti nekaterih laičnih sil. Je torej alternativa gibanja, ki želi korenito prenoviti italijansko družbo in temelji predvsem na enakopravni enotnosti leve, socialistov in komunistov. Te enotnosti sedaj še ni, niti občasni primeri dialoga niso spremenili vzdušja. Zato KPI poudarja nujnost korenitih sprememb in obnove enotnosti, ki lahko nastane predvsem iz kritične presoje izkušenih preteklosti in ob spoznanju, da reformistične levičarske sile nujno predstavljajo sorodne interese.

Vmesna faza na poti k alternativni je programska vlada, se pravi dogovor o skupnem vladanju na osnovi dogovorjenih programskih točk. KPI je podprla italijansko zunanjo politiko, ko je bila samostojnejša kot prej, vendar to nikakor ne pomeni, da smo pripravljene podpirati od zunaj sedanjo petstrankarsko vlado. Prav nasprotno, programska vlada je nujna premostitev sedanje koalicijske izkušnje, v kateri PSI deluje podrejeno krščanski demokraciji, v zame- no za predsedstvo vlade.

«Programska vlada je odgovor na se-

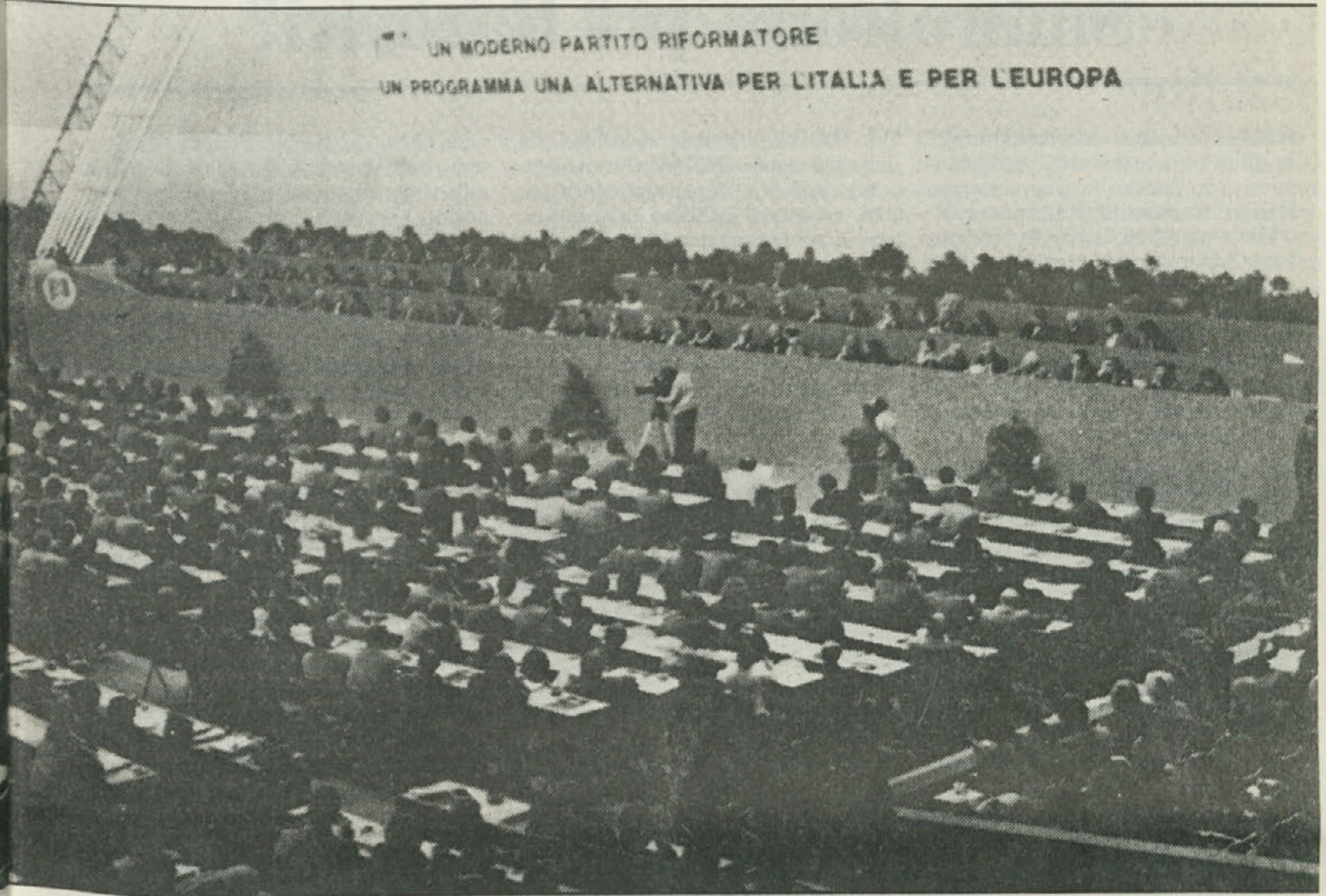
danjo programsko praznino», je učinkovito prikazal naš predlog tovariš Natta.

Glede mednarodne politike se KPI zavzema za pomiritev in splošen dialog. Zato odklanja vnaprejšnje etiketiranje in obsodbe, poudarja pa tudi novosti sedanjega sovjetskega vodstva in njegovih mirovnih predlogov. Glede ZDA pa je Natta poudaril, da je treba vedno ločevati med ljudstvom in vladami in torej kritike Reaganu še ne pomenijo sovražstva do ameriškega ljudstva.

KPI meni, da je treba delovati znotraj NATO, da se uresniči politiko pomiritve in, v končni fazi, premostitve blokovske delitve sveta.

V tem okviru KPI podpira sedanjo italijansko zunanjo politiko in zahtevo po večji samostojnosti, ki je prišla do izraza z epizodami v Sigonelli lanske jeseni. KPI podpira pravični boj palestinskega ljudstva za lastno domovino, obenem pa ločuje med osvobodilnim bojem in terorizmom, ki je vsega obsojanja vreden. Zato se KPI poteguje za sredozemsko konferenco.

Glede Evrope pa je Natta poudaril misel, da je KPI integralni del evropske leve, v kateri skuša premostiti zgodovinsko ločevanje med posameznimi strujami delavskega gibanja, brez program-

skega poplivenja. Med dvema zgodovinskima strujama evropske leve je možno in nujno zblizanje, ne pa stapljanje.

Na koncu je Natta spregovoril o notranji partijski demokraciji in poudaril, da je večina članov odobrila teze za kongres, kar pa ne pomeni, da niso spoštovanja vredni tudi ugovori in popravki. Potrebno je, da KPI poveča vlogo demokratične sile, v kateri se svobodno razpravlja, brez kristalizacije frakcij ali struj.

Vloga

(nadaljevanje)

dar priznala in jim omogočila, da se vanjo vključijo kot polnopravni člani, ob ohranjanju in razvijanju svojih posebnosti. V ropotarnico prejšnjega stoletja spadajo zato predsodki do manjšin in prepričanje, da predstavljajo zgolj nevarnost za državo, v kateri živijo. Nasprotno, uresničevanje takih potreb posebnih subjektov, njihova družbena samostojnost, krepijo demokracijo v neki državi.

Zadnje čase smo priča novemu vre-

nju etničnih in jezikovnih skupin, ki se zoperstavljajo pretiranemu centralizmu države in terjajo svoj manevrski prostor. Skrajni čas je, da odpravimo nerazumevanja in predsodke ter poudarimo, da je dozorel čas tudi za zaščito Grkov, Albancev, Furlanov in drugih skupnosti. Toda prav vladne stranke zavlačujejo reševanje teh problemov, pri čemer KD in njeni najtesnejši zavezniki dajejo večjo važnost parcialnim interesom, nacionalističnim pozicijam, volilnim pogojevanjem kot pa temeljnim načelom demokracije in državljskih pravic.

Že južno tirolski delegat (Staffler, op. ured.) je poudaril mednarodni pomen zaščite manjšin v okviru procesa pomiritve v Evropi. Zato menimo, da si Italija ne more, ne sme privoščiti napetosti in nerešenih problemov na svojih mejah.

V naših krajih pomeni zaščita Slovencev tudi spodbujati sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo. Osimski dogovori so temu sodelovanju položili temelje, saj predstavljajo uresničitev helsinškega duha in torej zgled reševanja mednarodnih problemov. Mnogo je še neuresničenih postavk osimskega sporazuma in med temi predvsem dejstvo, da še ni bila zaščitena slovenska manjšina. Zato pa je nevaren zastoj, ki ga je v parlamentu vsilila KD.

Tovariš Budin je zatem poudaril, da se naša dežela, Furlanija Julijska krajina, ne more gospodarsko vezati samo na EGS. Potrebno je tudi sodelovanje v Vzhodnem in Balkanom. To je potrebno tudi zaradi gospodarske krize, ki pesti mejna področja treh pokrajin. Zato je KPI predložila zakonski predlog za podporo raznim oblikam mejnega sodelovanja, kot so mešana podjetja in podobno.

To je dokaz, kako povezani so problemi slovenske manjšine in splošne perspektive razvoja celotne Furlanije - Julijske krajine. Iz vrst KPI prihaja torej poudarek spoznanju o nujnosti gojitve, razvoja italijansko-jugoslovanskega prijateljstva. Temu daje velik doprinos prav KPI s svojim bojem v korist slovenske manjšine, s sodelovanjem z ZKJ in italijansko skupnostjo v Jugoslaviji.

Na koncu se je tov. Budin dotaknil nekaterih organizacijskih vprašanj. Sam Natta je poudaril nujnost po modernih oblikah organiziranega delovanja partije in v partiji. KPI lahko sprejme učinkovitejše ukrepe, ki naj zagotovijo samostojno politično pobudo narodnih manjšin in njenih pripadnikov v sami partiji, kakor tudi mora aktivirati vsedržavne organizme, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem.

«Sinhrotron» pri Bazovici?

Minister za znanstveno raziskovanje Granelli (KD) je te dni pisal izrednemu komisarju za tržaško raziskovalno področje, dr. Anzelottiju (PSI), naj uredi vse, ker je potrebno, da bo že čez leto dni prvi buldožer zaril kraško gmajno in pričel postavljati temelje malemu sinhrotronu, za katerega se Trst zavzema že dalj časa.

Prvotno je bilo namenjeno temu sinhrotronu področje pri Banih, vendar je vodstvo raziskovalnega središča vztrajalo, da je to področje neustrezno, češ da je tam prevelika višinska razlika in bi bilo treba odstraniti del hriba in ga zravnati. Zato so zahtevali Trnovko pri Padričah. Temu so se uprli domačini, ki jih je podprla kraška gorska skupnost. Odbor raziskovalnega področja je obljubil, da bo zadevo ponovno proučil in sedaj je prišla na dan študija, ki jo je pripravil poseben znanstveni odbor, kateremu je formalno predsedoval Nobelov nagrajenec za fiziko, Goričan profesor Rubbia. Znanstveni odbor se je odločil in predlagal ministru Granelliju povsem novo lokacijo zahodno od Bazovice in sicer med vasjo, pokopališčem in Hudim letom, na robu padriškega gozda. Utemeljitev predloga je v tem, da gre za ravno področje, za dobra tla, brez vibracij nevarne avtoceste.

Lokacijo pri Banih so namreč odbili prav zaradi bližine avtoceste, po kateri bodo vozili težki tovornjaki in povzročali za delikatno znanstveno zadevo, kot je sinhrotron, nevarne vibracije.

Prav s tem v zvezi pa se nujno poraja prvi dvom, saj je tudi mimo nove bazovske lokacije speljana trasa avtocestne povezave za Pesek in Reko, točneje med Hudim letom in bazovsko gmajno, na kateri naj bi stal pospeševalnik luči in jedrskih drobcev.

Ni naš namen takoj, brez predhodne razprave, komentirati najnovejšega predloga. Mislimo pač, da ga bomo morali vsi skupaj (stranke, slovenske organizacije) podrobno proučiti in zavzeti ustrezna stališča. Nobenega dvoma pa ni, da je sinhrotron sicer potreben in koristen, vendar prav njegova dragocenost vsiljuje zelo preudarjeno izbiro, nikakor ne sme oškodovati domačega kraškega prebivalstva, naravnega ravnovesja in krajinskih značilnosti, ne nazadnje pa ne sme prizadeti razvojnih možnosti področja.

Kot Slovenci smo nujno zaskrbljeni za take posege, v katerih doslej nismo imeli možnosti, da bi prišli do izraza v polni meri, ustrezno tudi žrtvi, ki smo jo prestali za ta «napredek».

Zato je prav, da se kraška gorska skupnost, rajonski svet za vzodni Kras in tržaška občina jasno izrečejo in oprede-

lijo. Tržaška občina je zadolžena, da spremeni regulacijski načrt in namembo tega področja. Tega ne sme storiti kar tako, na osnovi političnih zavezništev, temveč po prehodnem posvetovanju s krajevnim prebivalstvom in njegovimi zakonitimi predstavniki. Ti so v prvi vrsti krajevni sosvet za vzhodni Kras in kraška gorska skupnost, pa tudi domače organizacije in združenja.

Seveda ne moremo mimo ugotovitve, da bi bilo nesprejemljivo vsakršno izsiljevanje z morebitno drugo lokacijo izven tržaške pokrajine, kot je predlog, naj bi — v primeru nasprotovanja — postavili sinhrotron pri Doberdolu. Iskreno povedano, se nam zdi to izsiljevanje v bistvu poskus ustvarjanja zdrahe in sami slovenski manjšini, med Kraševci.

Na splošno pa odpira vprašanje sinhrotrona (čeprav ni edino) tudi resna politična vprašanja, mimo katerih ne moremo in ne smemo. Očitno je protislovje med nujnostjo naglega odločanja in poglobljeno ter široko demokratično razpravo in sedanjo upravno-politično zmedo, ki hromi tržaške krajevne usta-

nove, občino še posebej. Priznati pa moramo tudi, da se odpira resno vprašanje tudi v upravljanju kraške gorske skupnosti, ki mora v najkrajšem času obnoviti svoje vodstvo na osnovi političnega dogovora v okviru dosedanje levičarske večine, KPI in PSI. Upati je le, da politični zapleti v Nabrežini in na Goriškem, kakor tudi pogajanja za vstop PSI v tržaške koalicije, ne bodo pogojevali političnega ravnotežja v tej pomembni predstavnikiški ustanovi, ki ima (po zaslugi poslancev KPI) svojega predstavnika tudi v bodočem upravnem svetu tržaškega raziskovalnega področja. Ta upravni svet bi bil moral biti že imenovan, vendar se to ni zgodilo zaradi trenj v sredinskih koalicijah na občini in pokrajini (ki nista imenovali svojih zastopnikov) in zaradi drugih razmer. Zato vodi tržaško raziskovalno področje «izredni komisar». Upati je, da v trenutku, ko bodo padale dokončne odločitve, ne bo v upravnem svetu raziskovalnega področja manjkal tudi glas zastopnika kraškega slovenskega prebivalstva.

st.s.

V sredo splošna stavka

Enotnost v boju za zaposlitev, razvoj in ozdravitev tržaškega gospodarstva!

Stranke večinske koalicije na občini, tržaški pokrajini in deželi so več mesecev širile optimistično vzdušje v zvezi s pogajanjem z vlado, IRI, raznimi javnimi finančnimi družbami in podjetjem «Total». Temu sledijo sedaj izredno huda dejanja.

Neupravičen odpust 493 uslužbencev «Total» iz žveljske čistilnice je samo eden izmed primerov, ki pričajo o globoki tržaški krizi.

Podobno se je «Finnmare» odločila, da ukine ladjevje tržaškega Lloyda in jih odslej jemlje v rajem. «Montedison» napoveduje odpuste v «Standi» tudi pri nas, v podjetju «Calza Bloch» pa se izteka obdobje dopolnilne blagajne. Podobno je tudi v drugih tekstilnih podjetjih.

Nevarnost novega katastrofalnega padca zaposlitve v naši pokrajini postaja iz dneva v dan bolj stvarna. V prejšnjih letih je zaposlitev padla v tržaški pokrajini na 86 tisoč, torej 6 tisoč delovnih mest manj.

Nesprejemljivo je, da IRI ne skrbi za sanacijo svojih tržaških obratov, ne nalaga kapitalov, medtem ko črpa deželne in krajevne prispevke ter finančne vire. Priča smo tudi nesposobnosti SPI in drugih finančnih družb državnega concerna, ki niso doslej uresničile ali predlagale novih gospodarskih pobud.

Paket za Julijsko krajino (zakon št. 26) se lahko izvotli, če državna in zasebna podjetja ne sprejmejo svojih odgovornosti.

KPI se zato pridružuje splošni stavki, ki so jo v naši pokrajini proglasile sindikalne organizacije CGIL-CISL-CCdL UIL.

Pozivamo vse občane, mladino, upokojece, naj se aktivno udeležijo splošne stavke in manifestacije v sredo, 16. aprila.

Na kocki so bodočnost in koristi vseh prebivalcev Trsta, torej tudi bodočnost samostojnih delavcev, podjetij, trgovskih obratov, obrtniških storitev, ki bodo prizadeti zaradi manjše kupne moči družin in novega vala odpustov ter naraščajoče mladinske brezposelnosti.

Razplet v tržaških razmerah

Lista za Trst se je razklala, kar smo si lahko pričakovali, vendar to še ne pomeni, da se semena «melone» niso raztepla sem in tja in jih pomladansko sonce lahko tudi ogreje in omogoči, da vzklijejo na novo, se razrastejo in obrodijo nov plod. Giuricin in njegovi, ki niso postali čez noč demokrati ali celo levičarji, bodo sedaj dvigali ceno v bitki za sodelovanje na oblasti. Cecovini se bori za županski stolček, Giuricinova skupina pa za stolčke na deželi. Kje je razlika?

Ostali, večinski del Liste, s Cecovinijem in Gambassinijem na čelu, je te dni potenciral svoj desničarski in protislovenski predznak. Njihovemu šovinizmu pa pritrjujejo sedaj tudi republikanci, ki na vsakem koraku (eh, volilna konkurenca na istem gnojišču) ponavljajo, kakor papige, da ne marajo dvojezičnosti in globalne zaščite Slovencev.

V teh pogojih bi se morali vprašati, čemu socialisti rinejo v koalicijo s tako gospodo, oziroma, kakšen predznak ima zavezništvo laičnih sil, socialistov, KD in Liste, s priveskom SSK, ki je dala v zakup tudi Nabrežino, da bi le ostala v tej pisani družini.

Sploh je zanimivo, kaj si lahko sedaj obetamo. Razkol Liste bi moral privedi do propada sedanjih koalicij. Kaj potem? Nekateri so za obnovo sedanjih zavezništev, s kako lepотно spremembo. KPI pa poudarja, da je tudi v Trstu potrebna «programska večina», ki naj združi vse napredne sile, katerim gre za kulturo sožitja, sodelovanja in gospodarske obnove. Kaj poreko socialisti? Doslej se iz njihovih vrst ni izcimilo več

kot misel, da je treba za vsako silo obnoviti sredinske koalicije, sodelovanja na levici pa sploh ne jemljejo v poštev. SSK v svoji podrejenosti do krščanske demokracije sploh ne misli več na lastna protislovja, čeprav bi jo morala streziniti vsaj nevarnost volitev in torej obračuna pred Slovenci.

Najbrž ni naključje, da kongresi sekcij SSK na veliko poudarjajo polemiko do lastnih zaveznikov, predvsem PRI in PSI. Republikancem očitajo šovinizem,

Listi tudi, socialistom pa, da ji strežejo po življenju s predlogi nove volilne zakonodaje.

Že prav, toda čemu niste razčistili teh vprašanj na deželi, kjer ste zavezniki in vam prav partnerji režejo vrat? Kaj reči o republikanskem in listarskem šovinizmu, če z njimi sodelujete? Mar ni groteskno, da smo edino kritično pripombo z nekega kongresa SSK na račun upraviteljev, slišali... v Zgoniku, kjer so na oblasti napredni Slovenci?

Vsak se v prostem času ukvarja z dejavnostjo, ki najbolj odgovarja njegovi kulturi. Tako je v nedeljo na eni strani KD Vodnik v Boljuncu prikazal dosežke mladincev, ki so obiskovali tečaj izraznega plesa, pri bližnjem Domju so pa «neznanci» pri spomeniku dokončali delo, ki so ga na oljčno nedeljo pričeli na občestni tabli.

Prizori iz naše države

Craxi je dosegel odložitve. Najemniška pogodba ne zapade septembra kot je želel lastnik De Mita, temveč decembra, kot je zahteval najemnik palače Chigi. Kaj bo po decembru ne vemo, imamo pa dovolj fantazije, da si lahko predstavljamo. Preverjanje je končano. Na televizijskem dnevniku Tg1 bo Orefice z barvastim metuljčkom zagovarjal De Mitov uspeh v pridobitvi «alternance», medtem ko nam bo nekdo drug, v dolgi kravati, na Tg2 razložil, da je PSI, in Craxi, dosegel nadvse ohlapne roke za zamenjavo.

Priznati moramo, da je bil izum dveh «konkurentnih» televizijskih mrež genialen. S pritiskom gumba lahko menjamo ne le kanal, temveč tudi stranko, ki ga vodi. Žal ne moremo menjati obrazov, ki povsod ponavljajo iste oguljene besede.

Komaj kako uro pred eno od «razjasnitev», je PSI sodil, da je KD stranka destabilizacije, De Mita je pa izjavil, da združuje PSI edino zmešnjava in aroganca. Potem so pa stvar «razjasnili». In kaj so razjasnili in preverili Craxijevi gosti v palači Chigi? TV nam je tokrat, priznamo, posredovala izredno poročilo. Pomislimo samo na trudna, neslana ponavljanja intervjuvanih in jih primerjajmo s slikami, ki smo jih nato videli na obeh mrežah. To je «nepreverenja» dejstva. Ljudje naprej umirajo zaradi vina, zastrupljenega vina. Časopisi pravijo, da so prva utemeljena opozorila še iz meseca novembra. Pet mesecev je minilo in dobili smo petnajst mrtvih ter izjavo ministra.

Izvedeli smo, da je Sindona popil strup s kavo. V skodelici so našli ciankalij. Kaj več ne bo povedanega.

Kronisti so obravnavali prazno torbo, ki jo je senator MSI Pisanò posredoval Enzu Biagiju (TV je zanjo plačala 25 milijonov in ravno toliko Panoramam). Država ni dobila niti prazne torbe. In če praznina stane 50 milijonov, koliko stane vsebina? Kdo jo potrebuje? Komu je namenjena?

Videli smo tudi Zamberlettija, ki je v Casale Monferrato dal na račun nekaj milijard. Toda časopisi in TV so govorili tudi o nekem srečanju na vrhu med Zamberlettijem (Civilna zaščita), Zanonejem (Ekologija) in Romito (Obračuni). Kaj je bilo s tem? «Corriere della sera» nam je povedal nekaj več od TV-preverjanja: ministri so morali sprejeti na znanje, da takoimenovani zakon Seveso (št. 915), v teoriji eden od najstrožjih zakonov v svetu, ima velike vrzeli. Iz katerih teče strupena voda. Zakaj? Naši ministri pravijo: «Zakon vsebuje vrsto zelo strogih norm, skoraj tevtonskih, toda le redki ga spoštujejo zaradi absolutnega pomanjkanja kontrole».

Kjer ni kontrole, ne velja noben zakon. In vlado, ki izdaja zakone in ne skrbi, da se izvajajo, ne glede na človeške, civilne in finančne žrtve, kako lahko imenujemo? In če stvari stojijo tako, kaj je preverilo «preverjanje»?

In takšnih «nekontroliranih» zakonov je mnogo, ki povzročajo še v letu 1986 kot pred enim stoletjem grozljive človeške tragedije. Pred par dnevi so «Unità» in «Paese sera» pisali o hudi prometni nesreči v Rosarnu, kjer je kombi prevažal kot živali petnajst mladih žensk, ki so nabirale oljke. Pet jih je umrlo, druge so hudo ranjene. Med njimi 14 letna deklica. Sramota! V državi, kjer se razpravlja o postmodernizmu živi še «kaporalat», trgovina z reveži.

In vendar imamo zakone. Kaj ko ni «kontrole»? To je točka, ki jo hočemo še enkrat podčrtati: tip države, ki so jo zgradili demokristjani v dolgih letih vladanja. Tista KD, ki hoče «alternanco» in zasleduje hegemonijo, kot jo je imela toliko let. In kaj je spremenila petstrankarska koalicija pod vodstvom socialista na tem področju? Nič. Nekaj se je poslabšalo, ker se je tekmovanje v njenem okviru odvijalo okoli kontrole ključnih točk sistema oblasti (TV, banke, ustanove, časopisi, tajne službe, itd.) in ne okrog preureditve države, preverjanja funkcionalnosti najdelikatnejših aparatov, centralnih in perifernih struktur.

Preureditve državnih struktur, da bi res bile v službi državljanom, niso ne pričeli in niti premislili. Ravno zato je, danes še bolj kot kdaj prej, «preverjanje» nekaj svetlobnih let oddaljeno od

vsakodnevnega življenja državljanov in od tega kar beremo v časopisnih naslovi in vidimo preko televizije. V resnici, če se ne razbije perverzne igre «preverjanj» in «protipreverjanj», alterniranja v okviru istih večin, če se italijanskemu političnemu življenju ne nudi pravih alternativ v vladi in večini, se ne bo nikoli začelo z resničnim in globokim preustrojem države. Na to nas opominjajo dejstva, ki jih vsi doživljamo.

Emanuele Macaluso
L'Unità - 4. aprila 1986

DAROV IN PRISPEVKI

Ob poravnavi naročnine prispevajo tovariši:

iz Doline: Kocjančič Danilo L. 4.000, Sancin Mario L. 4.000, Slavec Drago L. 4.000, Žerjal Justa L. 4.000, Kocjančič Rafael L. 4.000;

iz Križa: Rebula Irma (15) L. 10.000, Sirk Pierina (151) L. 6.000, Tence Albin (111) L. 4.000, Košuta Ivan (28) L. 4.000, Sirk Boris (392) L. 4.000, Bandelj Angel (446) L. 4.000, Švab Irma (386) L. 4.000, Žerjal Marcella (52) L. 5.000, Tence Marija (68) L. 4.000, Bizin Marija (121) L. 4.000, Sedmak Eda (237) L. 4.000, Švab Zora (445) L. 4.000 in Košuta Giuliano (12) L. 4.000;

iz Trsta: Giraldu Giuditta L. 4.000, Grgič Srečko L. 10.000, Petkovšek Marcel L. 9.000, Prašel Ladi L. 4.000, Cesar Marija - Jagoda L. 15.000, Martelanc Mario L. 6.000;

Veljak Angelo od Domia L. 14.000, Legiša Franc iz Šempolaja L. 4.000, Tul Duilio iz Mačkolj L. 10.000, Pertot Mirko iz Nabrežine center 156 L. 4.000, Osi Danilo iz Prečnika L. 14.000.

Sekcija KPI Devin-Nabrežina izreka najgloblje sožalje svojcem ob smrti tovariša Bruna Škrka in prispeva L. 50.000 v sklad Dela.

V spomin staršev, ob 15. in 16. obletnici smrti, daruje Žerjal Bruno, Boljunc 297, L. 15.000 v sklad Dela.

Ob smrti Anakleta Grudna in Nabrežine izrekata sekciji KPI in VZPI-ANPI Devin-Nabrežina iskreno sožalje svojcem in darujeta L. 50.000 v sklad Dela.

V spomin očeta ob 21. obletnici smrti daruje Tul Možina Ema iz Mačkolj L. 15.000 v sklad Dela.

V spomin na svoje drage, starše Antona in Ivane ter bratov Ivana in Angela, daruje Sulčič Bruno iz Križa L. 50.000 v sklad Dela.

V spomin na pokojne starše in brata Marija daruje Zafran Silva L. 20.000 za SKD Slavec in 20.000 v sklad Dela.

Sekcija KPI Devin-Nabrežina ob smrti tovariša Alda Žerjala iz Nabrežine kamnolomi izreka najgloblje sožalje svojcem in prispeva L. 50.000 v sklad Dela.

Cianid v kavi, metanol v vinu, smrdeča mezga, napihnjena teleta, fenol v vodi

Že samo branje naslova nas zagrabi v želodcu. Kaj je sploh zdravega v tej deželi? Mar niso vesti, o katerih takorekoč vsak dan govorijo ljudje, deloma cinično odmaknjeno, marsikdaj pa prizadeto in zaskrbljeno, najboljše dokaz, da so Italiji potrebne korenite spremembe?

Nekoč so citirali pregovor: «Piove, governo ladro.» (Dežuje, ker vlada krade) in ga navajali kot dokaz, da opozicija pač ni zadovoljna z ničemer. Sedaj pa vemo, da tudi to drži, kajti dež lahko povzroči zemeljske usade, ti pa pokopljejo pod seboj celo vas, kot na Tridentskem, lansko poletje, ali pa povzročijo povodenj, kot v Firencah pred dvajsetimi leti, ali iztirjenje vlaka, kot te dni med Modeno in Bologno. Prav res tudi dež lahko povzroči škodo, če imamo oblasti, ki ne skrbijo za urejanje teritorija, utrjevanje zemljišč, nasipe, jezove, kratka, za varnost državljanov.

Kaj bi se pritoževali, če pa oblasti niso skrbne za varnost državljanov - potrošnikov. Najbrž bo že res, da je v Italiji politična korupcija tolikšna, da se tudi zločinskim podjetnikom zdi umestno, če vinu primešajo metanol.

Mar ni mafijški bančnik Sindona stegnil pete, ker je popil zastrupljeno kavo, v katero so primešali cianid? Zdrava pamet bi nam narekovala domnevo, da so ga spravili s poti, ker je vedel skrivnosti vatikanske in demokrščanske finance, najbolj skritih in umazanih poslov, zaradi katerih je neznana roka že privezala vrv okoli vratu drugemu bančniku Calviu.

Je mar naključje, da je Sindona popil strup, nekaj dni pozneje pa je pred sodiščem v Palermu previdno obmolnil sicer skesani mafijec Tommaso Buscetta, ki je veljal za enega najbolj zgovornih mafijških veljakov? Je mar Tommaso Buscetta razumel to, česar naivno javno mnenje noče razumeti? Najbrž da, če je res, da je obmolnil v trenutku, ko ga je sodnik vprašal, kaj ve o odnosih med mafijo in politično oblastjo... Tedaj se je najbrž spomnil na Sindono in na Gaspara Pisciotto, ki je v istem Ucciardonu utihnil zaradi podobne kave, samo da v njej tedaj ni bilo cianida, pač pa strihnin.

Kaj pa metanol v vinu? Najbrž gre za poglavje zase, ki res nima nič skupnega, ne z Vatikanom, ne s krščansko demokracijo. Kvečjemu je zastrupljanje vina le posledica dejstva, da se v Italiji vodi zgrešena davčna politika, da o zaščiti zdravja državljanov sploh ne govorimo. Marsikaj bi lahko povedali tudi poštene kmetje, ki so sedaj oškodovani, saj je propadel ugled celotnega italijanskega vinogradništva.

Je mar naključje, da sta bili ministri za kmetijstvo in zdravstvo od venedomer fevda KD in njene «Coldiretti», da je bila nedovoljena trgovina z vinom le ena izmed oblik klientelarnih poslov, ki so na Jugu in Severu nadomeščali stvarno in zdravo gospodarjenje?

Mar ni italijanska vlada, na predlog republikanskega ministra za davke, umaknila davek na metanol, češ da od tega nima država nobenega zaslужka? Kaj pa zdravje državljanov?

Koga pa sploh to briga?

Tako je cena metanola padla od 5 tisoč na 400 lir na liter in je nastala zamisel o tem, kako proizvesti poceni vino, ki je marsikomu prineslo lahke milijone in milijarde.

Spekulacije na vsakem koraku.

Kolikšno ceno ima človeško zdravje v tem sistemu, dokazuje primer zastrupljene vode v mestu Casale Monferato, v «civilizirani» in «razviti», socialisti bi rekli «sodobni» in reformirani Italiji. Neko podjetje je imelo v zakupu uničevanje industrijskih odpadkov, pa je metalo fenol v jamo, skozi katero je strup pronical v pitno vodo. V Casalu že nekaj tednov pijejo vodo iz cistern.

Niti vina si ne morejo privoščiti.

Nekje blizu so zaplenili 280 telet, ki so jih brezobzirni rejci krmili s kemikalijami, da bi se napihnili in pridobili na teži. Vse za zaslужek. Kontrole na tržišču, zdravje državljanov? Kje pa!

Da ne govorimo o tem, koliko je vredno zdravje državljanov na afriški celine, ki umirajo od lakote. Italija jim je na pobudo vlade (in radikalcev) poslala velike količine hrane. Kakšna hrana je bila, nam pove preprost podatek, da so pri Neaplju zaplenili nekaj ladij, natovorjenih s paradižnikovo mezgo, ki je smrdela zaradi primešanih svinjarij. Naj jedo, lačni črnici, so si mislili italijanski «človekoljubi», ki so pred tem izumili znane škatle hrane za pse in mačke, ko so jih preizkusili v okviru pomoči lačnim v svetu in ugotovili, da gredo v slast tudi ljudstvom Sahela.

Za pomoč lačnim skrbita zunanje ministristvo, ki ga vodi demokristjan in visoki komisariat, ki ga vodi socialist.

Zadnji primeri zastrupljanja so samo dokazali, da ne trpi samo ugled Italije v Evropi in svetu, pač pa predvsem trpita zdravje državljanov in morala vladajočih.

Na letošnji spominski svečanosti v počastitev 71 talcev, ustreljenih na Opčinah, sta spregovorila tovarišica Jelka Gerbec in socialistični sindikalist Paolo Macaluso.

Dragi tovarišici in neutrudni raznašalki
«Unità» in «Dela»

Valeriji Kralj

čestita ob 80. rojstnem dnevu
Sekcija KPI «Zorko Kralj» iz Trebč
in uredništvo «Dela»

DELO · Ljubljana

POGOVOR
Z ALESSANDROM NATTO
PRED KONGRESOM KPI

Novi odgovori za Italijo in Evropo

V sredo, 9. aprila, se bo v Firencah začel 17. kongres KP Italije. Generalni sekretar KPI Alessandro Natta je nekaj dni pred kongresom stalnim dopisnikom Dela, Tanjuga, Vjesnika in Borbe v Rimu odgovoril na nekaj vprašanj o tem, kaj največja zahodna komunistična partija pričakuje, kam bo usmerila svojo pozornost tako doma kot v mednarodnih odnosih ter v mednarodnem delavskem gibanju in kako ocenjuje trenutne odnose z ZK Jugoslavije.

DELO: Naslednji kongres KPI bo leto dni pred običajnim štiriletnim ciklusom. V kolikšni meri so na to odločitev vplivale spremembe v italijanski družbi, oziroma koliko je posledica volilnih rezultatov 12. maja lani?

NATTA: Cilj, ki smo si ga zastavili pred 17. kongresom, je vsekakor ambicioznejši in širši od tega, da bi samo popravili negativni rezultat volitev in nezadovoljivi rezultat referenduma ter da bi z golj analizirali in doumeli globlje razloge teh glasovanj. Upam trditi, da so delo, ki je bilo opravljeno v teh mesecih, prizadevanja, ki smo jih vložili v iskanje, živahna razprava znotraj partije in povečano zanimanje domačega in tujega tiska potrdili upravičenost tega sklica in pravilnost ciljev, ki smo si jih zastavili.

Prav ti rezultati so nas opozorili na spremembe, ki se dogajajo v naši deželi in so bili natančni signal, da se pojavljajo nova nasprotja in nova vprašanja, tako v italijanski družbi kot po svetu, torej novi izzivi, ki terjajo naše angažiranje. Prepričali so nas, da ta nova resničnost od nas zahteva, da gledamo predvsem v prihodnost in da iščemo nove odgovore v Italiji in za Evropo, odgovore ustrezne našemu času. Pri tem se zavedamo obveznosti, ki jih moramo sprejeti kot komunisti z voljo, da bomo znova protagonisti težkega trenutka zgodovine. V to smer bo šel tudi naš kongres.

DELO: Kakšne sklepe bo sprejel kongres po treh mesecih razprav v bazi? V predkongresnem gradivu se več kot stokrat pojavljajo izrazi kot »inovacija«, »reforma«, »obnova«. Lahko rečemo, da bo to zares kongres obnove?

NATTA: 17. kongresu smo želeli dati značaj razmišljujočega, v iskanju osredotočenega, odprtega za vse nove izzive družbe in politike in to v obliki razločnega in jasnega spopada med idejami in stališči, brez bojzani pred

razlikami med nami, tudi če bi šlo za politično bitko. To je prva prava novost našega kongresa, kar je med drugim plod demokratičnega zorenja v naših vrstah v zadnjih letih. Prepričan sem, da bo kongres potrdil – to se je zgodilo tudi v razpravah, ki jih omenja vaše vprašanje – da v Italiji danes ni druge napredne, sodobne in obnoviteljske moči, ki bi imela toliko energije in sposobnosti kot KPI. Obnavljanje naše politike in naše partije, njena sposobnost, da svojo zgodovinsko dediščino nenehno bogati z živo prisotnostjo v vsakdanjem življenju, s konkretnim načrtom za prihodnost – vse to se izraža v naših predlogih o »demokratični alternativni«, o »programski vladi«, v izrecni volji za sodelovanje v evropski levici ob ohranitvi polne avtonomije, v opredelitvi, da živimo in se borimo v duhu avtentične demokracije, v kateri je različnost stališč in predlogov možno razčiščevati v poštenu konfrontaciji mnenj, ob spoštovanju stališč vsakogar.

DELO: Tako kot na prejšnjem tudi na tem kongresu »demokratična alternativa« ostaja temelj politike KPI. Med razpravo v bazi ni bilo malo ljudi, ki so trdili, da takšna »alternativa« ni uresničljiva. Kako jo je mogoče uresničiti?

NATTA: Večkrat smo že pojasnili pravi smisel našega predloga o »demokratični alternativni«. Ne bi ga smeli razumeti kot sinonim za demokratično pot v socializmu, še manj kot navadno obliko razvrščanja v družbo strank, ki sodijo med »leve« (v tem primeru bi se »alternativa« omejila na alternativno razvrstitev leve). Ne gre za to, temveč za družbeni, politični in kulturni proces, usmerjen k reformi in spremembam, takim, ki bi vodile k oblikovanju nove napredne in reformistične večine (ne vnaprej oblikovane), večine, ki bi prinesla spremembe v vladajočih razredih in omogočila novo usmeritev dežele. Gre torej za večino, ki ne bi temeljila na poprejšnjem političnem ali družbenem razvrščanju – zato je »demokratična« – in bi po prečnici lahko celo razrezala sedanje politične sile.

Resnična ovira za uresničitev te alternative je politične narave, vse do danes se v Italiji, v teoriji in praksi, vleče predsodek, zaradi katerega je KPI odrinjena od upravljanja države. Ta predsodek je blokiral italijanski politični sistem.

DELO: Številni, med njimi tudi socialisti, pravijo, da pojem »programske vlade« ni dovolj jasen. Kakšen pomen pripisujete taki vladi? Kdo bi jo lahko vodil?

NATTA: Predlog o »programski vladi« smo sprožili predvsem zaradi občutka odgovornosti do dežele in ker se soočamo z zavlačevanjem krize sedanje vlade. Pot do uresničitve politike alternative je zapletena in težka, treba je razčistiti vsebino, določiti prednostna vprašanja, nosilce rešitev, družbene in poli-

tične sogovornike. Ta pot zahteva vmesne etape, saj dežela ne more čakati, mudi se ji najti odgovore na najbolj žgoča vprašanja. Odtod tudi naš predlog, da bi spreobrnilo logiko, po kateri so doslej sestavljali vlade, prednost bi namreč dali programom.

Sicer pa ne gre samo za metodo, temveč za uvajanje nove politične logike, po kateri je treba najprej narediti analizo in se odločiti, kaj delati, izdvojiti probleme, ki imajo prednost pri reševanju, sprožiti in sprejeti pobude, uresničiti reforme in šele potem na podlagi teh konkretnih podatkov iskati soglasja, oblikovati zveze, večine in vlade, ki bi bile v tem primeru zares osvobodjene ideologij in predhodnih razvrstitev ter obrambe privilegijev.

DELO: Kako ocenjujete odnose med KPI in socialistično stranko v zadnjem času?

NATTA: Zdi se mi, da v zadnjih tednih med socialisti prihaja do novih razmišljanj o političnem dogajanju zadnjih let. Prepričan sem, da se pri njih težko prebija spoznanje, da napetosti in konfliktnost na levici nikomur ne koristijo: ne deželi, ne delavskemu in demokratičnemu gibanju v celoti niti sami socialistični stranki. Zdi se, kot da je predsednik vlade v nekaterih nedavnih nastopih nakazal, da se zaveda plitvine, na katero je nasedla tako hrupno razglašena politika čakanja in tako neplodna izkušnja petstrankarske koalicije. Ta nova spoznanja tovarišev socialistov nam nalagajo, da obnovimo konstruktivne odnose s socialistično stranko. Po drugi strani pa mora biti za vso levico jasno, da se iskanje novega, pozitivnega odnosa do KPI, brez katere se sleherni reformistični poskus izenači s konzervativno linijo krščanske demokracije, ne more končati s taktično prebrisanostjo, kot se je to zgodilo pred kratkim pri vprašanju šolstva.

Povsem smo prepričani, da moramo italijanski komunisti, če hočemo biti sestavni del evropske leveice, nenehno delovati za utrjevanje italijanske leveice. Po drugi strani pa je tako nedvoumno prepričanje nujno tudi pri drugih silah te leveice, ki imajo za cilj reformo in obnove.

DELO: Definicije evropske leveice se razlikujejo. Za nekatere so to komunisti, socialisti, socialni demokrati, zeleni, katoliška levica. Ali torej »evrokomunizma« ni več, nastaja nova »evrolevica«?

NATTA: Odločitev za Evropo in naša izrecna uvrstitev v evropsko levico je ena ključnih odločitev, ki so predstavljene v kongresnih tezah. S tem, da se sploh ne želimo sprijazniti s sedanjim stanjem v Evropski skupnosti: poudarjamo politični in kulturni boj, da bi Evropska skupnost pospešeno dosegala svojo avtonomnost in svojo enotnost. Še posebej pa želimo potrditi našo avtonomijo v Evropi in hkrati avtonomijo našega koncepta soci-

Občina Dolina in občina Sežana sporočata,
da bo v soboto 19. in nedeljo 20. aprila

prost prehod državne meje pri Botaču

na območju Glinščice-Beka in obratno.

Kot običajno priporočamo obiskovalcem »Odprte meje«
naj imajo pri sebi veljavni osebni dokument
in čim manj izletniške opreme.

alizma. Na tem področju želimo delovati za obnovitev evropske družbe in to — sodimo, da je nujno in možno — v skladu z ideali socializma in politične demokracije kot splošnih vrednot.

DELO: Ali bo načelo »demokracije centralizma« tudi v prihodnje ostalo eden osnovnih principov notranjega življenja KPI?

NATTA: Jasno je, da v naši partiji teče daljnosežna preskušnja, da raste avtentična — in morda za komunistično partijo sploh nova — notranja demokracija. Šlo je za odločitev o metodi, soglasno sprejeti na centralnem komiteju, ki je nikakakor ne nameravamo opustiti, četudi so jo množična občila poskušala ovirati z umetno zastavljenimi vprašanji o nenavadni dialektiki, o domnevnem spopadu političnih izhodišč, o tekmovanju med frakcijami in posameznimi osebnostmi. Nasprotno, tisto, čemur bi se radi izognili prav po zaslugi tako svobodnega pristopa, je bistritev pozicij, struj, predhodnih razvrstitev.

Pravzaprav gre za demokracično razraščanje, ki ga morajo spremljati vsi tovariši in pri tem spoštovati pravila in politične barve naše partije. Zato sem prepričan, da bo pot, ki smo jo izbrali, prispevala k novi vitalnosti in utrditvi partije ter k bolj zanesljivi in trdni enotnosti naše politične dejavnosti.

DELO: Eno od dopolnil kongresnim tezam, o katerem se veliko govori, zadeva »premagovanje kapitalizma«. V samih tezah pa je formulacija drugačna. Ali to pomeni, da je KPI izbrala pot »izboljševanja kapitalizma«?

NATTA: Zdi se mi, da naše teze ne dopuščajo dvomov o odnosu KPI do kapitalističnega sistema. To je odnos, za katerega spremenjeni zgodovinski, kulturni in tudi ekonomski pogoji ne dovoljujejo, da bi ga razlagali na shematičen način, s »premagovanjem« ali »izboljševanjem«.

Prepričani smo, da po eni strani danes ni več koncept socializma kot »popolnega poddržavljenja sredstev za delo in menjavo ter z administrativnim upravljanjem in planiranjem«, po drugi strani pa se zdi vse bolj nujna »politika javnih posegov pri upravljanju s procesom akumulacije«. Tako je mogoče voditi gospodarski razvoj do trenutka sinteze med zasebno pobudo, javnim sektorjem in kooperativami. Posledica takega prepričanja je, da se morajo udeleženci ekonomskih in družbenih sprememb sami odločiti.

Kako in kdaj spremeniti družbo? »Premagati kapitalizem«, o tem ima z zornega kota italijanskih komunistov smisel govoriti samo, če s tem razumemo travmatično pretirganje s preteklostjo (kot je bilo to nujno storiti v drugih obdobjih zgodovine in v drugih okoliščinah), predvsem pa tako, da bo zapleten klobčič ekonomskih oblik omogočil uveljavitev resničnih in čim širših osebnih in kolektivnih pravic človeka, da bo hkrati zagotovil čimbolj široko sodelovanje delavcev in državljanov pri sprejemanju ključnih političnih, gospodarskih in družbenih odločitev.

DELO: KPI je zaostri vprašanje oporišč pakta Nato v Italiji. Zakaj?

NATTA: Po mojem je odločenost, s katero so italijanski komunisti poudarili svojo »evropsko opredelitev« pokazalo, da sprejemanje atlantske zveze in pakta NATO za KPI ne pomeni samo, da se je sprijaznila s »politiko resničnosti« temveč, da je to tudi resnična obveznost. Natančno smo zapisali, da za nas članstvo v paktu NATO ne pomeni samo spoštovanje obstoječe zveze z vsemi njenimi geografskimi motivi vred, temveč tudi nedvoumno potrditev naše avtonomije in nacionalne suverenosti ter posebnosti evropskih interesov. Kajpak v kontekstu enakosti med zavezniki, torej spoštovanja neodvisnosti in pravic vsakega partnerja, tudi ZDA.

Koncept atlantske zveze, ki je zasnovan tako in v okviru resnične enakopravnosti, pa seveda terja sposobnost in odgovornost evropskih partnerjev, da kritizirajo, zavračajo in se borijo proti vsem potezom ali dejanjem Reaganeve administracije, ki grede prav v nasprotno smer.

Dovolite, da se začudim nad vašim vprašanjem. Mar naj bi čakali, da ameriško šesto ladjevje bombardira Tripoli in šele zatem sprožili vprašanje oporišč NATO v Italiji?

DELO: KPI zatrjuje, da je »realni socializem« dokazal svoje meje. Ali se je z novo linijo, ki jo predstavlja Gorbačov, ta sodba kaj spremenila?

NATTA: Sovjetski zvezi želimo popoln uspeh pri uresničevanju radikalnih reform na notranjem področju in v novi usmeritvi v zunanji politiki, kar so napovedali na 27. kongresu KPSZ. Ta želja pa v ničemer ne spreminja naših ocen in pozicij. Posebej poudarjamo popolnost naše avtonomije, drugačnost našega koncepta socializma, kot tudi našo evropsko opredelitev.

DELO: V tezah je zapisano, da KPI ceni vlogo Jugoslavije v gibanju neuvršenih. Toda ta ocena je uvrščena v poglavje z naslovom »KPI in realni socializem«. Ali gre za tehnično napako?

NATTA: Brez dvoma. Gre za redaktorsko napako, ki jo bomo popravili z bolj ustrezno uvrstitvijo.

DELO: Pred kratkim ste obiskali Beograd. Kako ocenjujete odnose med partijama?

Med KPI in ZKJ se že dolgo in nenehno

potrjuje široko in pogosto popolno soglasje o osnovnih vprašanih sodobnega sveta kot tudi o odnosih med državama. To je tisto, kar je za naše medsebojne odnose najpomembnejše.

DELO: Partiji se strinjata tudi o vlogi narodnostnih manjšin. Med obiskom v Beogradu ste rekli, da je »škandalozno«, ker še ni globalnega zaščitnega zakona o slovenski narodnostni skupnosti v Italiji. Kaj name-rava KPI še storiti?

NATTA: V parlamentu je treba okrepiti dejavnost in urediti to vprašanje. Nujno pa je istočasno, in to predvsem v Furlaniji-Juljski krajini, povečati kulturno razgibanost v najširšem smislu besede in med vsemi demokratičnimi silami, tako, da bi v družbi na konstruktiven način in z večjo močjo utrdili potrebo po rešitvi, ki bo v skladu z načeli italijanske pravne države in z njenimi ustavnimi načeli.

Pri tem bi moralj premagati predsodke, sluzavost notranjih zadržkov, ozkih interesov, bednih šovinizmov.

Zato zakon vsekakor ni dovolj. Naj bo še tako dober, je vendarle samo administrativni akt. Ni dovolj, če ob njem ne bo tudi razumevanja in podpore vseh ljudi, ki so jim zakonske določbe namenjene.

DELO: Kako pa KPI ocenjuje položaj italijanske narodnosti v Jugoslaviji?

NATTA: Z enakimi merili, ki veljajo za zaščito slovenske manjšine v Italiji.

JURE PENGOV

Komunist

65 let Mongolske partije

Preskočena stoletja

Politično ozračje, v katerem so mongolski revolucionarji Suhe-Bator, Horolgin Čojbasalan in tovariši pred 65 leti začeli ljudsko revolucijo v tej deželi na Daljnem vzhodu, se ni veliko razlikovalo od političnega ozračja v večini azijskih dežel. Čeprav se je Mongolija leta 1911 osvobodila mandžurske vladavine, je ta preobrat prinesel širokim slojem živinorejcev — nomadov namesto tujih gospodarjev domači — fevdalno-teokratski razred z mongolsko lamsko cerkvijo na čelu. Že leta 1919 Mongolijo vnovič zasedajo kitajski militaristi, ki se jim nekaj zatem pridružijo še belogardisti carske Rusije, ko se pred rdečo armado umikajo na vzhod.

V takšnih razmerah je bila 1. marca 1921. iz ilegalnih komunističnih skupin ustanovljena Mongolska ljudska revolucionarna partija s Suhe-Batorjem na čelu, ki je takoj začela z mobilizacijo vseh domoljubnih sil za dokončno osvoboditev Mongolije izpod jarma domačih in tujih fevdalcev. Že po slabih štirih mesecih in pol je bila Mongolija svobodna: 11. julij 1921 je bil razglašen za dan zmage ljudske revolucije.

Za Mongolsko ljudsko revolucionarno partijo je bilo to obdobje le ena izmed etap v prehodu iz fevdalizma v socializem, kot pravi v Mongoliji. Po zmagi nad okupatorji in

obenem po razlastitvi fevdalno-teokratskega razreda lam je bilo treba ustvariti socialno podlago za razvoj socialistične družbe.

Dvajset let zatem, leta 1960, v Mongoliji že govorijo o zmagi socialističnih družbenih odnosov. To leto velja za etapo graditve socializma; v ustavi LR Mongolije iz leta 1960 je zapisano, da je Mongolija socialistična država delavcev, kooperiranih kmetov (živinorejcev in poljedelcev) ter delovne inteligence. Kasnejša leta veljajo za novo obdobje razvoja — zadnja faza graditve socializma, pri čemer je glavna naloga, ki jo določa program Mongolske ljudske revolucionarne partije, sprejet leta 1966, celovit razvoj proizvodnih sil in nadaljnje povečevanje materialne blaginje in nadaljnje dviganje kulturne ravni ljudstva.

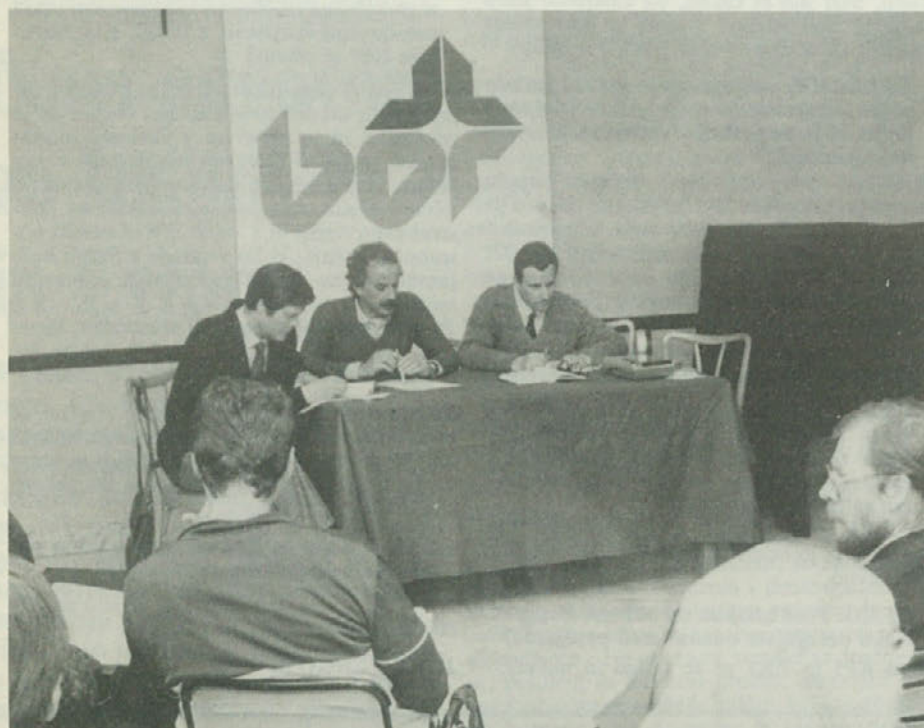
Ta etapa še traja. Danes je Ljudska republika Mongolija agrarno-industrijska država, sad trdega 65-letnega revolucionarnega dela in prizadevanj Mongolske ljudske revolucionarne partije, a sad, na katerega so ponosni njeni člani. V teh 65 letih so namreč v tej deželi dosegli v gospodarskem in družbenem razvoju veliko več kot v nekaj prejšnjih stoletjih.

D. MICIČ

Okrogla miza pri ŠZ Bor

Širina odprtih vrat

V reševanju problema prisotnosti italijanskih športnikov v slovenskih društvih potrebujejo ta praktične rešitve, ne pa teoretskih. Problema, ki z rastočo važnostjo zajema vsa ali skoraj vsa naša društva, se je lotila okrogla miza katero je SZ Bor priredilo na «1. maju» v ponedeljek. Razprava ni bila zasnovana tako, da bi izluščila formule za splošno uporabo in stimulirala je razpravo v kateri so bili premoščeni nekateri običajno posvečeni tabuji.

Iz pripravljenih referatov in iz diskusijskih posegov je prišla na dan vrsta izredno zanimivih pogledov, znanstvenih ugotovitev in dejstva drobne vsakdanjosti.

Član Bora prof. Pavletič je navedel podatek o 52 odstotkih otrok iz jezikovno mešanih zakonov in s katerimi se bo društvo v prihodnjih nekaj letih ukvarjalo. Ob številčni omejenosti in ob padanju rojstev so na vidiku nizke selektivne možnosti.

Na take zgovorne številke in realne perspektive so se zgrnila različna mnenja. Za nekatere smo že sedaj dovolj odprti, ni pa iz italijanske strani prevelike volje do priznavanja našega jezika za pogovornega v okviru društva. Omenjena je bila tudi razlika med odpiranjem zaradi doseganja boljših rezultatov in takega preko katerega se vsrkava ljudi, ki v slovensko društvo pridejo po svoji izbiri, iz simpatije ali v iskanju določenih uslug.

Nekaj je bilo takih, ki so bili naklo-

njeni odpiranju le v primerih trdne notranje organiziranosti.

Zanimivi so bili izsledki sociologa dr. Susiča, ki je pozitivno ocenil integracijo kot vključevanje posameznika v širšo družbo, istočasno pa opomnil, da je to najprej teorija. Skok med integracijo in asimilacijo je v resnici lahko zelo kratek. Prikazal je tudi splošno težnjo, da se v javnosti uveljavi slovenščina in pristavil, da pomeni odpiranje nasprotno omejevanje uporabe slovenščine v naših društvih. To je pojasnil z «alergijo» Italijanov, tudi takoimenovanih «demokratskih» do slovenskega jezika.

Univerzitetni študent in aktiven športnik je izrazil svoje prepričanje, da so Slovenci za Italijane nezanimivi kot so Italijani v Istri za Slovence in Hrvate. Šolnik na slovenskem zavodu je podal nekaj šokantnih misli o naših vezeh s slovenščino in Slovenijo. Ne samo, da mnogi dijaki med seboj občujejo v italijanščini, tuj jezik je pogovorni celo med nekaterimi profesorji. Slikovito je tudi izstopenje Slovenije s tečajem dinarja.

Na dan je prišlo res veliko pristnih pogledov ljudi, ki živijo v športni stvarnosti. Obogateni so bili z drobnimi resnicami, ki so sicer odsotne v velikih referatih. V priznanem forumu je bil načet problem, ki je v resnici nerešljiv, nalaga pa stalno spremljanje razvoja, da bi športna društva ne zaostajala za stvarnostjo ali pa jo prehitevala.

Bruno Križman

Atletika

Uspešen start

Atletska sezona se je začela s pokrajinskim mladinskim prvenstvom in s prodornim uspehom atletinj in atletov Bora, ki so v dveh dneh tekmovali osvojili kar 11 prvih in znatno število drugih in tretjih mest, delno z zelo dobrimi tehničnimi rezultati.

Prva mesta so osvojili Mitja Možina (100 m naraščajniki v 11"5 in 200 m v 23"7), Tanja Kalc (100 m narašč. v 13""), Analiza Bavčar (disk narašč. 25,24 m), Dean Oberdan (disk kadeti 23,42 m), Iztok Pečar (kopje kadeti 26,42 m), Kristina Corva (60 m ovire deklice v 12"6), Martina Mosetti (kroglica deklice 22,90 m), Mitja Starec (kroglica dečki 36,84 m), Claudia Coslovich (kopje kad. 23,18 m) in Maja Pečar (višina deklice 132 cm).

Kontovel blizu končnice

Košarkarji Kontovela z vsemi silami jurišajo na končnico promocijskega prvenstva. V sobotnem kolu so po zelo ostri borbi, med katero so morali večinoma zasledovati «železničarje», z dvema točkama razlike zmagali z 99:97. Ferrovriario je eden neposrednih tekmecev za odločilne tekme za prestop v višjo ligo. Pri Kontovelnih sta se Čuk in Štoka izkazala pri odbitih žogah, najboljši strelec pa je bil Grilanc, ki je zbral 25 pik.

Medtem ko je Breg v tem kolu dejansko počival, so si košarkarji Bora vzeli aktiven počitek in v turističnem slogu izgubili proti Santosu s 84:70.

V soboto 12. aprila bosta Breg in Kontovel igrala med seboj, dan kasneje pa do Bor gostoval pri Scogliettu.

Boru mestni spopad

Ključna tekma odbojarskih lig je bila v soboto v Trstu med Borom in CUS-om. Obe ekipi sta predvajali kakovostno igro, odločitev pa je padla po dveh urah in pol igre. Zmagal je Bor s 3:2. Kar dva seta sta se končala z razliko. Bor je tako izenačil odprt račun z mestnim tekmečem. Srečanje je veljalo za C2 ligo.

V enakovrednem ženskem turnirju je Bor s podobnim rezultatom klonil ekipi Ceramiche, Sloga pa je v Vigonovu žal zabeležila nov poraz, ki jo postavlja v kočljiv položaj na lestvici.

Nov poraz Sloge v D ligi za dekleta, vendar tudi zmaga Brega s 3:2 proti postavi Le Volpi. Brežanke so bile blizu zmage s 3:1, tik pred koncem četrtega seta pa so se zmedle. Dekleta Kontovela so v tem kolu počivala.

Pred derbijem Vesna - Zarja

Upi Krasa, da bi v neposrednem spopadu na Proseku dohitel Primorje na prvem mestu lestvice so splahneli v neodločenem izidu 1:1. Neprepričljiva igra na Proseku je bila nekakšen odraz slabe nogometne nedelje, v kateri je Gaja iztržila točko (1:1 proti Aurisini), Primorec in Breg pa sta z enakim 1:2 klonila na domačih tleh. Spodrsrlaj Brega je proti močnejšemu San Marcu nekako opravičljiv, Trebenci pa so s slabim Unionom precej razočarali in razkrili težak trenutek ekipe, ki je teden dni prej izgubila tudi zaostalo tekmo z Gajo.

V 2.AL sta bili Vesna in Zarja uspešni. Prvo mesto na lestvici je za Križane še nemogoče, ob tekmi manj pa se Vesna lahko samostojno utrdi na drugem. Vesna je v nedeljo premagala Isonzo z 1:0, izdatno zmago s 4:1 pa je proti ekipi San Luigi izbojevala Zarja.

Pari naslednjega kola (nedelja 13. aprila): Vesna - Zarja; Breg - Primorec; Union - Primorje; Kras - Chiarbola; San Nazario - Gaja.

Ekípa 3. amaterske lige ŠD «Breg».

Nogometni opij Mehike Praznina

Bliža se tisti usodni 31. maj ko bosta v Mehiki Italija in Bolgarija začeli svetovno nogometno prvenstvo.

Prireditve spada v športno kroniko, težko pa je spreleteti okoliščine, ki so ob robu temu svetovnemu dogodku.

Mehika je ob breznu finančnega bankrota s skoraj 100 milijardami dolarjev dolga. Prekaša jo v tem le Brazilija, po svoje tudi protagonist «mundiala». Sama država z organizacijo ne bo imela prevelikih bremen, ker si je prireditve v zakup vzela nalašč osnovana privatna družba, ki bi ob koncu vnovčila lepo vsoto denarja. Država pa je izkazala svoje gostoljubje z izgradnjo ali preureditvijo cele vrste velikih stadionov, ki bodo po odhodu pisane karavane ponovno začeli propadati.

Vse cenejša mehiška nafta, ki bi morala odplačevati dolg požrešnemu severnemu sosеду, pomagati domačemu razvoju in kupovati vedno dražjo hrano, bo morala sedaj plačevati še nogomet.

Vlada se boji nemirov zaradi cen, brezposelnosti, pomanjkanja. Naj ne pozabimo poleg vsega, da je lani strahovit potres opustošil glavno mesto in pahnil deželo še za nekaj let nazaj. Brez skrbi pa je vlada zaradi nogometa. Narod (3 odstotki bogatašev, drobna vrsta srednjega sloja in vsi ostali, ki živijo od dneva v dan) z napetostjo pričakuje «mundial».

Kristus je po vsej verjetnosti pridigal tudi nogomet.

Teden dni presledka v običajnem izhajanju našega lista ni mogel obeležiti nenavaden velikonočni konec tedna, ki je bil brez rednega nastopanja športnih ekip. Ko je naprimer kulturna dejavnost nekje občasna se nihče ne obregne če mesec dni ali več ni nobene prireditve, bistveno drugače pa je pri športu.

Ob veliki noči je tako odpadlo kakih 13 nogometnih, 16 košarkarskih in 17 odbojgarskih tekem. Poleg njih še ena rokometna in določeno število posameznih nastopov. To pomeni kakih 520 do 540 aktivnih športnikov in športnic, kakih 50 trenerjev in prav toliko športnih delavcev. Ob tej množici se suče znatno večje število gledalcev.

Počitek je bil za vse več ali manj zasluzen, prazni sobota in nedelja pa sta tudi opozorili družbo, da je šport daleč najširše gibanje v naši stvarnosti.

Znaki demobilizacije

Vse manjša napetost v tonu raznih prvenstev je botrovala res medlim predstavam elitnih ekip.

Odbojkarice Mebla so v zadnjem odigranem kolu B lige v gosteh zmagale z rezultatom 3:0 proti Spinei. Številčno je izid čist, posamezni seti pa dajejo drugačno sliko o poteku igre. Meblo je verjetno imel srečo, da je Spinea zadnja na lestvici in v še večji demobilizaciji kot on sam. Dokaz o kritičnem stanju je katarstafa iz kola prej, ko je v Nabrežini

odnesel obe točki tržaški OMA, ki na papirju ne bi smel niti ogrozati naših odbojkaric.

Če se pri Meblu jočejo, se pri Jadranu ne smejejo. Gostovanje v Pordenonu je bilo na papirju nemogoče in res se je izkazalo, da so vezi igre že močno zrahljane. Jadran je dobro igral večino prvega polčasa, taktične spremembe v igri domačinov pa so onesposobile njegov napad in z veliko lahkoto je bilo mogoče prodirati tudi v njegovo obrambo. Končni rezultat 117:91 za Pordenone je bil številčno še kar ugoden, če pomislimo, da so malo pred koncem jadrancovci izgubljali s precej hujšo razliko.

V soboto 12. aprila bo Meblo v Nabrežini igral proti Pordenonu, ki je prvi na lestvici odbojgarske B lige, Jadran pa bo v nedeljo nastopil doma proti Vectorsu iz Monze. Pričakuje se zmago.

Družinski stadion

V Sovjetski zvezi so v prodajo vnesli hišno športno napravo pod oznako «Zdravje». Gre za strukturo, katero se pritrudi na steno in je delno zložljiva. Širina znaša kakih 60 centrimetrov, navzven pa zavzema le 15 do 20 cm. Naprava vsebuje elemente lestve, ob stranicah pa ima vzmeti za vaje moči. Lestev in ostalo se pokrije z upogljivim ležiščem, ki služi trebušnim in hrbtnim telovadnim vajam, na zunanji strani je pa lahko tudi primerno okraše, da ne kvari morebitnih estetskih zahtev stanovanja.

VARSTVO OKOLJA V SLOVENSLEM PRIMORJU

Zaščitena le desetina obale

Kaj pravzaprav hočejo naravovarstveniki z Medobčinskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran? So tam mar res sami taki, ki jim ni do splošnega družbenega in gospodarskega razvoja? Na zadnji seji občinske skupščine v Piranu jih je na primer delegatka mrko opazovala izpod čela in bolj sama zase komentirala: »Poglej jih, kako sovražno nastopajo! Kako lahko nasprotujejo zidavi tovarne soli!«

V resnici ne nasprotujejo zidavi te tovarne, le mikrolokacija se jim zdi sporna. V Drogi so jo predlagali kakih 400 metrov stran od drugih proizvodnih objektov. Niso nasprotovali niti gradnji novega kopaljšča pod polotokom Seča, trdijo, da so terjali le ohranitev določenih razmerij pri novem oblikovanju prostora. Tudi zavezitvam in regulaciji Dragonje za potrebe kmetijstva ne nasprotujejo, postavljajo pa pogoje, da bi kar se da bolj ohranili prostor.

V Fiesi sta dve jezerci nastali ob odkopavanju gline za potrebe nekdanje opekarne. Tu so znanstveniki evidentirali 26 vrst kačjih pastirjev, od teh kar 18 avtohtonih vrst. V krajinskem parku Sečovlje raste cela vrsta rastlin, ki so sicer uvrščene na (rdeči) seznam ogroženih vrst rastlin v Sloveniji – na primer navadni hijacint, ta raste le na območju Sečovljskih solin. Bogato razrasla brnistra se s svojim rastiščem spušča prav do območja bibavice, na primer pri strunjanski Vili Tartini. Posebno zanimiv, zaradi svoje značilne konkavne oblike, je Mesečev zaliv med rtoma Ronek in Strunjan. Nad zalivom se celo 80 metrov vzpenjajo visoke flišu prepadne stene klifa, tu imajo svoja počivališča jate galebov. V morju tega zaliva pa je moč najti tiste vrste morskih bitij, ki so drugod severnemu Jadranu že zdavnaj dala slovo...

Pri naštevanju naravnega bogastva in zanimivosti bi lahko dodali navadno čigro, beločelega deževnika in druge ptice, ki so svoja zadnja gnezdišča spletla na zapuščenih Sečovljskih solinah. Dodali bi porečje Dragonje, edine večje reke, ki se na ozemlju Slovenije izliva v Jadransko morje in je ohranila pretežno naravno podobo. Še apnenčasto steno ob

griču sredi prevladujočega fliša v dolini Dragonje, itd.

Iz elaborata študije, ki proučuje, beleži, vrednoti in razvršča naravno dediščino slovenske morske obale, deli le-to takole: 7,3 kilometra je še naravne obale, 600 metrov je ostankov naravne obale, 1,6 kilometra je pretežno ohranjenih delov naravne obale, 300 metrov je slabo ohranjenih delov naravne obale in 29,7 kilometrov močno preoblikovane naravne obale – skupaj 39,5 kilometra slovenske obale. Strokovni delavci so torej predlagali, da bi v okviru prve varovalne kategorije (kot naravne znamenitosti) zavarovali nekaj manj kot 9 odstotkov slovenske obale.

»Ptičarju iščejo najboljše možnosti za razvoj zaščitene območij

To je nekaj naključno nametanih značilnosti tega območja, ki jih pogosto opisujejo in razlagajo strokovni delavci tukajšnje naravovarstvene službe. Njihova prizadevanja (pa največkrat spominjajo na nesmiselno Don Kihotovo bitko z mlino na veter. Mnogi, ki samo površno ocenjujejo njihovo delo, jih imajo za neke vrste posebnice, »zelene«, podcenjevalno jim pravijo »ptičarji«, nabiralci »rožic«, skratka imajo jih za »strokovnjake«, ki naj ne bi vedeli, kaj pravzaprav hočejo, za prenapeteže, ki želijo imezi zadnjo besedo pri oblikovanju prostora in ki mu želijo vladati.

Boris Križan, konzervator naravne dediščine z Medobčinskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran takole pojasnjuje: »Uveljavljanje zakonskih določil varstva naravne in kulturne dediščine celo z najodgovornejših mest razlagajo velikokrat kot oviro nadaljnjemu razvoju. Pogosto to argumentirajo z neresnicami, polresnicami, prikrojenimi ekonomskimi računnicami, enostransko prikazanimi podatki, itd. Varstvo naravne in kulturne dediščine je v resnici strokovno izhodišče za usmerjanje, oziroma iskanje optimalnih rešitev razvoja varovalnih območij. Prav v primeru piranske občine ostajajo varovana območja naravne dediščine še naprej v svoji dosedanj funkciji – Sečovljske soline za solinarstvo, Strunjan za solinarstvo, kmetijstvo in turizem, dolina Dragonje za kmetijstvo, klifna obala rezervata za naravno plažo... Območja rezervata naj bi zaščitili pred posegi, vendar gre le za 1,6 odstotka občinskega območja, pa še ta poleg varovanja ohranjanja v pretežni meri neko dodatno funkcijo. Če terjamo ohranitev hijacinta ob letališki stezi, to ne pomeni odstranitve letališča, kot bi to kdo rad razlagal, ampak preprosto preventivno ravnanje s težko mehancizacijo pri različnih delih. Popolnoma jasno je, da v resnici ne gre za problem varstva naravne dediščine, ampak za problem odsotnosti konstruktivnega dialoga...«

Na nedavni programski seji občinske konference SZDL v Piranu so drugi del seje namenili prav vprašanju prostora. Ob temeljiti strokovni predstavi (z naravovarstvenih stališč) 46,6 kvadratnega kilometra piranske občine, si je marsikateri delegat vsaj na tihem priznal: »Glej, glej, vsega tega pa o teh krajih nisem vedel. Ali to pomeni, da sploh poznam prostor, v katerem živim?«

»Temeljna naloga, ki jo ima naša služba na Medobčinskem zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine je, da razglasi območja naravnih vrednot za naravne znamenitosti.

To seveda še ne pomeni, da smo dosegli popolnoma zajamčeno varnost za neko območje. Seveda je naš pogled, naše stališče pri oblikovanju prostora le en od mnogih. Naša naloga je, da predstavimo varstveni pogled vplivov nekega posega na okolje. Predvsem bi morali oblikovati register nepremičnih znamenitosti in spomenikov. Zaradi najrazličnejših vzrokov se razmere v prostoru spreminjajo in če drugega ne, je potrebno spreminiti varstveni režim. Letos naj bi dopolnili inventar te dediščine, ki so ga izdelali ped 10 leti.«

Vendar pa je na Obali tudi precej takih, ki razumejo delo in prizadevanja naravovarstvene službe. To se je pokazalo prav na že omenjeni seji občinske konference SZDL, na kateri so nekateri krajinari terjali še strožje ukrepe, ki bi varovali okolje. Od najodgovornejših občinskih organov so zahtevali, da skupno ugotovijo, do katere mere je (glede na prostorske zmožnosti) še možen gospodarski razvoj. Predsednik sekcije za urejanje in varovanje prostora pri krajevni konferenci SZDL Portorož Dušan Puh je na primer zahteval, da bi nekdo pač moral povedati, do kje se še lahko razvija Luka Koper, do kje turizem, do kam stanovanjska pozidava, itd.

Sporna kopaljšča

»Nismo »zeleni«, kot nam nekateri radi zbadljivo rečejo, pravi Boris Križan. »Opravljamo zakonsko točno določene naloge, vključujemo se v najrazličnejše oblike družbenogospodarskega načrtovanja, v pripravo srednje in dolgoročnih planov. Vsi nosilci planiranja bi morali upoštevati tudi naše strokovne ocene. Če na primer občinski upravni organ izda odločbo, ki je po zakonu popolnoma nesprejemljiva in ne ustreza veljavni planski dokumentaciji, potem reagiramo predvsem zato, da bi uveljavili strokovna izhodišča. Pri tem delu, k sreči, finančno nismo obremenjeni in tako tudi ne pod nikakršnim vplivom (kar pa se pogosto dodaja pri najrazličnejših drugih strokovnih in izvedeniških mnenjih). Glede tovarne soli smo celo zainteresirani, da bi ta tovarna stala, saj vemo, da bo pomagala ohranjati Sečovljske soline. Toda sprašujemo se, kdo je kriv, da so upravni postopek napačno vodili in speljali, zakaj nas šele po petih mesecih začnejo vabiti na sestanke, na katerih razpravljajo o tej tovarni? Dobro vemo, da plažni plato pod Sečo pomeni uničenje klifa, hkrati pa vemo, da bo tam povzročena škoda najmanjše zlo. Huje bi bilo, če bi uničevali klif kje med Izolo in Piranom. Pri novonastali plaži pod Sečo smo vztrajali, da mora ta biti v nekem krajinsko-estetskem sorazmerju z višino klifa. Tu je bilo jedro spora. Tisti, ki potrebujejo našo strokovno oceno, pridejo v zadnjem trenutku in mislijo, da jo lahko izdelamo čez noč, kar seveda ni res. Velikokrat potrebujemo celo vegetacijsko obdobje, če želimo natančno prestrukturirati prostor. Zdi se mi posev normalno, da varujemo na primer reko Dragonjo pred vsemogočimi posegi. Zgornji tok Dragonje je edini vodotok v naravnem stanju v flišni Istri – ves tok ima na flišu. V tem je izjema. Srednji in spodnji tok bosta doživela spremembe, zgornjega moramo ohraniti! Pred nekaj leti je bilo v občini precej hude krvi, ko smo nasprotovali že izdelanemu zazidalnemu načrtu Strunjana. Zdaj se 98 odstotkov Strunjancanov strinja s tem, da je boljše, če čim bolj ohranimo Strunjan in da je pomembneje, če razrešimo vprašanje črnih gradenj...«

BORIS ŠULIGOJ